

Для неконтрольованих операцій при аналізі їх співставності використовуються такі критерії: характеристика товарів (продукції, послуги); склад витрат на виробництво та реалізацію товару (продукції, послуги); ступінь зв'язаності та залежності між компаніями-контрагентами; комерційні та фінансові умови здійснення операцій; економічні умови здійснення операцій та діяльності в цілому; бізнес-стратегія компанії.

Крім операцій самого суб'єкта господарювання джерелом інформації для обґрунтування умов операції є загальнодоступні бази даних: Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків, Аграрна біржа, Офіційне видання Державної фіскальної служби України «Вісник», Bureau Van Dijk (Orbis, Amadeus, RUSLANA), Інтерфакс (Спарк), Thomson Reuters, Bloomberg. Для обґрунтування трансфертної ціни підприємства можливе застосування функціонального аналізу умов угод у контрольованій операції. Функціональний аналіз дозволяє порівняти функції, комерційні ризики, активи, які використовуються при здійсненні операцій, що забезпечує більшу порівнянність операцій (табл.).

Таблиця

Аналіз потреб в інформаційному забезпеченні при використанні методів ТЦУ

Методи трансфертного ціноутворення	Пріоритетні характеристики угоди для аналізу співставності	Потреба в інформаційному забезпеченні
Метод неконтрольованої порівняльної ціни (метод СUP)	Товар, послуга	Необхідність у загальнодоступних джерелах даних про співставні операції на ринку
Метод ціни перепродажу (resale price method)	Функції, комерційні ризики, активи	Необхідність доступу до облікових даних незалежних підприємств, що здійснюють співставні операції
Метод «витрати плюс» (cost plus method)	База витрат для націнки	Необхідність формування співставної системи обліку витрат для визначення бази витрат та норми надбавки
Метод чистого прибутку (transactional net margin method)	Рентабельність	Достатньо внутрішніх облікових даних за співставними операціями
Метод розподілу прибутку (profit split method)	Операція з пов'язаними підприємствами	Необхідність доступу до облікових даних пов'язаних підприємств

Процес обґрунтування трансфертних цін може ускладнюватись у тих випадках, коли немає співставних операцій у самого підприємства і доступ до бази даних обмежений – нестандартні замовлення, послуги та специфічні товари. В таких випадках тільки внутрішня облікова інформація залишається аргументами на користь трансфертної ціни і саме в таких випадках більш доцільно використовувати методи ТЦУ на основі норми рентабельності.

Список використаних джерел: 1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

УДК 657.411

Г. М. Шаповал, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту

А. І. Галюк, магістр

Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ключові слова: власний капітал, обліково-аналітичне забезпечення управління, корпоративні підприємства.

Ефективне управління власним капіталом базується на відповідному обліково-аналітичному забезпеченні, тобто на сукупності різних видів інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. Ця інформація повинна бути своєчасною, корисною і релевантною, задовольняти інтереси як власників, так і потенційних інвесторів та кредиторів.

Питання обліку власного капіталу та його аналізу для цілей управління вивчаються багатьма вченими. Зокрема С. Ф. Легенчук та І. Р. Поліщук [1] досліджують проблеми обліку

статутного капіталу та відображення інформації про власний капітал в обліковій політиці; Л. Данилишин та І. Михайлюк [2] розглядають питання документального відображення інформації про власний капітал; Л. В. Безкоровайна [3] у своїй статті дає рекомендації щодо удосконалення рахунків з обліку власного капіталу та процесу відображення інформації в облікових реєстрах і звітності. Проте в більшості досліджень, присвячених обліково-аналітичному забезпеченню управління власним капіталом, вивчаються лише окремі аспекти даного питання з переважною концентрацією на облікових проблемах і практично відсутній системний підхід до обліково-аналітичного забезпечення управління власним капіталом.

Інформація є основою процесу управління, оскільки містить необхідні дані для оцінювання ситуації і дає можливість менеджерам діяти аргументовано й осмислено.

Однією з найважливіших характеристик власного капіталу є його величина. Оцінка елементів капіталу повинна дорівнювати оцінці тих активів, з якими вони пов'язані.

Для оцінювання достатності власного капіталу з метою забезпечення поточної діяльності підприємства і його прогнозованого розвитку система управління повинна володіти повною і достовірною інформацією. Обліково-аналітичне забезпечення управління власним капіталом включає нормативну і облікову інформацію та аналітичні показники.

Нормативна інформація – це сукупність нормативних правових актів: Установчі документи, Статут підприємства, Наказ про облікову політику, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про акціонерні товариства», «Про господарські товариства», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку щодо операцій з формування статутного капіталу в акціонерних товариствах тощо, які дозволяють приймати рішення стосовно управління власним капіталом з урахуванням правових норм та вимог.

Облікова інформація відображає фактичне значення показників, що характеризують стан і рух окремих елементів власного капіталу за певний період. Вона включає дані синтетичного обліку (Головна книга, Журнал 7 за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49), аналітичного обліку (Відомість 7.1 до рах. 42 та Відомість 7.2 до рах. 44), фінансової звітності (Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності), управлінської (внутрішньої) звітності й податкової звітності.

Початковою стадією, на якій господарські операції фіксуються в первинному документі, є первинний облік. Для відображення більшості операцій з обліку власного капіталу не передбачені розроблені та затверджені форми первинних документів. Вони обмежуються використанням бухгалтерських довідок, які складаються в довільній формі й частково відображають зміст господарської операції з обліку власного капіталу. Дані про господарські операції, відображені в первинних документах, групують та узагальнюють за об'єктами обліку. Тому доцільним є удосконалення первинного обліку власного капіталу з урахуванням не тільки облікових, а й нормативних аспектів для забезпечення потреб користувачів в інформації про власний капітал, необхідній для прийняття управлінських рішень.

Аналітичні показники в системі управління власним капіталом займають проміжне місце між первинною інформацією і прийнятим управлінським рішенням. До них належать показники складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства; показники ефективності використання власного капіталу (його оборотність та маневреність); показники рентабельності власного капіталу, зокрема важливим аналітичним показником є рентабельність власного капіталу розрахована методом Du Pont, тощо. Аналітичні показники використовують для оцінювання поточного і перспективного фінансового стану підприємства, доходності капіталу, обґрунтування прийнятних темпів росту з позиції забезпечення власним капіталом, виявлення доступних джерел засобів і пошуку раціональних способів їх мобілізації, прогнозування становища підприємства на ринку капіталів.

Аналітичні показники широко використовують зовнішні та внутрішні користувачі для аналізу фінансового стану підприємства, визначення ефективності його діяльності. Внутріш-

ні користувачі (працівники економічних і фінансових служб) на основі даних про власний капітал ухвалюють рішення про оптимізацію структури капіталу. Тому необхідним є проведення аналізу власного капіталу за зазначеними вище показниками та формування аналітичної бази даних за результатами проведеного аналізу для спрощення процесу прийняття управлінських рішень щодо власного капіталу.

Реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів неможливе без формування відповідного обліково-аналітичного забезпечення системи управління в цілому й управління власним капіталом підприємства зокрема.

Обліково-аналітичне забезпечення управління власним капіталом розглядається як поєднання різних видів інформації про власний капітал – нормативної, облікової, необлікової та аналітичних показників. Нормативна інформація базується на нормативно-правовій базі з обліку власного капіталу і включає законодавчі, нормативні й методичні документи. Облікова інформація, що формується у системі бухгалтерського обліку й відображається у фінансовій звітності підприємства, широко використовується для обґрунтування тактичних і стратегічних управлінських рішень. Аналітичні показники відображають ефективність використання власного капіталу, його структуру, динаміку, рентабельність.

Список використаних джерел: 1. *Легенчук С. Ф.* Обліково-аналітичне забезпечення управління власним капіталом / С. Ф. Легенчук, І. Р. Поліщук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2015. – Вип. 1 (31). – С. 197–211. 2. *Данилишин Л.* Інформаційно-аналітичне забезпечення управління власним капіталом підприємства / Л. Данилишин, І. Михайлюк // Галицький економічний вісник. – Тернопіль, 2014. – Т. 45, № 2. – С. 127–133. – (Фінансово-обліково-аналітичні аспекти). 3. *Безкоровайна Л. В.* Особливості обліку власного капіталу на підприємствах / Л. В. Безкоровайна // Глобальні та національні проблеми економіки: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. 4. – С. 950–954.

УДК 657

Г. М. Шаповал, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту

В. В. Попович, магістр

Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

РОЗРОБКА СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ключові слова: основні засоби, стратегічне управління, будівельне підприємство, інформаційно-аналітичне забезпечення.

На сучасному етапі розвитку економічних відносин основні засоби становлять основу матеріально-технічної бази будівельних підприємств. Від рівня технічного стану та ефективності використання основних засобів залежить якість продукції, продуктивність праці, рентабельність підприємства. Це вимагає постійного контролю за ефективністю використання основних засобів для потреб стратегічного управління. Ефективне управління основними засобами неможливе без обліково-аналітичного забезпечення цього процесу.

Значний внесок у розвиток системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління основними засобами зробили І. Б. Дугчак [1], О. О. Жарікова [2], Д. І. Юрків [3] – удосконалення первинного обліку основних засобів; О. Г. Лищенко та О. О. Назаренко [4] – удосконалення процесу організації обліку операцій з надходження основних засобів на підприємство; М. М. Матієшин [5] – розробка моделі обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами як системи. Проте потребують подальшого вивчення та вирішення питання інформаційно-аналітичного забезпечення управління основними засобами будівельних підприємств з урахуванням специфіки галузі та стратегічних перспектив діяльності.

Організація інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління основними засобами повинна являти собою єдину систему взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів